

Negativ social kontroll samt våldsutsatthet bland barn och unga i Kronoberg

En fördjupningsrapport utifrån Barn- och
ungaenkäten 2024

2025-05-08

Marija Matkovic, praktikant

Handledare: Susann Swärd, människoräts- och barnrättsstrateg

För mer information: susann.sward@kronoberg.se

Innehåll

Inledning.....	4
Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län	4
Denna fördjupningsrapport.....	5
Del 1: Negativ social kontroll.....	6
Definition	6
Svenska undersökningar	6
Resultat från barn- och unga enkäten i länet.....	9
Oro över påverkan från familj eller släkt	9
Ungdomar som lever med negativ social kontroll – antal och ursprungsland.....	10
Större oro för kontroll.....	11
Större andel med hälsoproblem	12
Psykisk hälsa, självskador, framtidstro och ensamhet	13
Trygga i hemmet.....	15
Upplevelser av fysiskt våld	15
Våld i ungas parrelationer i en hederskontext.....	17
Reflektioner om elevernas utsatthet för negativ social kontroll .	18
Del 2: Våldsutsatthet bland unga i länet	20

Fysisk våldsutsatthet 20

Definition	20
Svenska undersökningar	20
Resultat från barn- och ungaenkäten i länet.....	22
Själv ha utövat våld	22
Sett någon i familjen bli slagen.....	22
Utsatt för fysiskt våld av vuxen	22
Fysiskt våld av jämnårig.....	22

Sexuell våldsutsatthet 24

Definition	24
Svenska undersökningar	24
Resultat från barn- och unga enkäten i länet.....	26
Blivit tafsad på.....	26
Tvingas ta på någon annan	26
Tvingad att titta på porr.....	26
Sexuell utsatthet på nätet	27
Kontaktade på sociala medier/spel i sexuellt syfte	27
Tagit emot avklädda bilder mot sin vilja	28
Tvingade att skicka avklädda bilder	28

Våld i ungas parrelationer	30
Definition	30
Svenska undersökningar	30
Resultat från barn- och unga enkäten i länet	32
Fysisk illa behandlad av pojk-/flickvän	32
Tvingade till sexuell handling av pojk-/flickvän	32
Reflektioner om elevernas utsatthet för våld och sexuella övergrepp	33
Upplevelser av våld	33
Upplevelser av sexuell utsatthet	33
Våld i parrelation	34
Förbättringsförslag till nästa enkät	36
Avslutande reflektioner	37

Inledning

Denna rapport syftar till att öka kunskapen om ungas utsatthet i Kronobergs län, genom att visa hur barn och unga har svarat på frågor med koppling till våldsutsatthet. Ett särskilt fokus ligger på de barn och unga som lever med negativ social kontroll, som exempelvis hedersrelaterat våld och förtryck.

Målgruppen är personal och beslutsfattare som möter barn och unga i Kronobergs län inom förskola, skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård, kultur och fritid, samhällsplanering med mera.

Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län

Detta är en fördjupningsrapport baserad på Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län vilken sedan 2003 genomförs vart tredje år. Syftet med barn- och ungdomsenkäten är att följa hälsoutvecklingen över tid för att få en bild av barn och ungdomars livsvillkor, levnadsvanor och hälsa i Kronobergs län. Alla skolor i länet som har åk 5, åk 8 och gy åk 2 erbjuds möjligheten att delta och enkäten besvaras under skoltid. Totalt deltog 1760 elever från åk 8 och 1591 elever från gy åk 2. Resultatet från åk 5 redovisas inte i denna fördjupningsrapport. 2021 inkluderas för första gången frågor för att mäta förekomsten av negativ social kontroll.

Urvalet för denna rapport är uppdelat efter både årskurs och biologiskt kön (tabell 1). Eftersom det var för få elever som angivit annat svar än ”kille/tjej” har deras svar inte inkluderats i rapporten av integritetsskäl.

Tabell 1. Antal elever i underlaget

	Åk 8	Gy åk 2
Killar	896	777
Tjejer	864	814
Totalt	1760	1591

Denna fördjupningsrapport

För att bättre förstå resultatet i den länsövergripande enkäten Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län har en fördjupad analys genomförts baserat på elevernas svar på frågor som rör negativ social kontroll, fysisk våldsutsatthet, sexuell våldsutsatthet samt våld i ungas parrelationer. Varje avsnitt har avslutande reflektioner. Sist i denna rapport finns avslutande kommentarer och förbättringsförslag inför framtida enkätstudier.

I del 1 kommer en fördjupning av elever utsatta för negativ social kontroll i Kronobergs län.

I del 2 kommer en redovisning av hur alla elever i åk 8 och gymnasiet har svarat på frågor som rör fysiskt våld, sexuell våldsutsatthet samt våld i parrelationer.

Del 1: Negativ social kontroll

Definition

Negativ social kontroll är ett uttryck som inrymmer både hedersrelaterat våld och förtryck av personer inom sekter. Familjens/slåktens/kollektivets intressen sätts alltid framför individens. Det finns en rad olika beteenden som anses vara skadliga och som t.ex. ungdomar måste undvika. Vanliga begränsningar är att man inte får bestämma hur man ska klä sig, vem man får umgås med, vem man har en relation med, att endast heterosexuella relationer accepteras och att vissa ämnen i skolan upplevs som hotfulla (t.ex. sexualkunskap). Andra överträdelser av hedersnormer är sex före äktenskapet eller att en gift kvinna inte beter sig "kyskt".¹

Svenska undersökningar

Enligt rapporten "Våld i ungas nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck"² visar olika studier på nationell nivå att runt tre till nio procent av ungdomar i landet lever med negativ social kontroll där deras familj eller släkt bestämmer vem de ska gifta sig med. Rapporten tyder på att självskadebeteende är mer vanligt förekommande bland tjejer som lever med begränsningar i form av att få välja sin framtida partner. Det framgår även att det finns starka kopplingar mellan att inte själv få bestämma framtida partner och psykisk ohälsa.³

Tjejers rätt i Samhället (TRIS) genomförde en studie i Uppsala där över 1 000 ungdomar i årskurs 9 besvarat en enkät om hedersrelaterat våld och förtryck. I studien framkom att nio procent av tjejerna och åtta procent av killarna kände oro

¹ [Negativ social kontroll bland ungdomar i Kronobergs län](#)

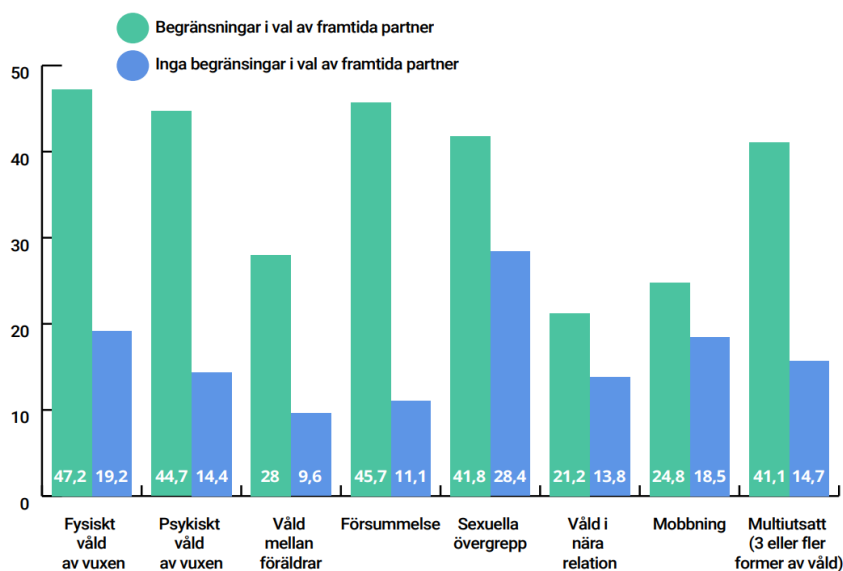
² Jernbro & Landberg, 2018, [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck](#) s. 22, Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten

³ Jernbro & Landberg, 2018, [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck](#) s. 34-35, Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten

över att inte få bestämma sin framtida partner.⁴ I en nationell kartläggning av våld mot barn som genomfördes 2016⁵ svarade runt tre procent att de inte själva fick välja vem de ska gifta sig med eller leva tillsammans med som vuxen.

Stiftelsen Allmänna barnhuset har sin rapport ”Våld mot barn 2022” undersökt sambandet mellan att inte få välja sin framtida partner och olika former av våld.⁶

Figur 8. Andel (%), totalt 5820 elever i årskurs 9. Statistik från ”Våld mot barn 2022” där utsatthet för olika former av våld bland de elever som upplever att de inte själva kan välja sin framtida partner och bland dem som själva får välja redovisas.

Undersökningen visar att det finns ett signifikant samband mellan att inte få välja sin framtida partner och alla undersökta former av våld förutom mobbning.

Undersökningen visar även att våldet är vanligare bland de ungdomar som inte själva får välja framtida partner oavsett vem förövaren är. Bland de elever som inte själva fick välja sin framtida partner hade 89 procent utsatts för någon form av våld, jämfört med 56 procent bland elever som själva fick välja sin framtida partner.

⁴ Ghadimi & Gunnarsson, 2019, [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck](#) s. 22, Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten

⁵ Jernbro & Landberg, 2018, [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck](#) s. 22, Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten

⁶ Jernbro, Landberg & Thulin, 2023, [Våld mot barn](#) s. 65, Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Skillnaden var störst när det kom till fysisk våldsutsatthet av en vuxen, där 82 procent av eleverna som inte fick välja sin framtida partner varit utsatta jämfört med 39 procent av eleverna som inte levde med begränsningar kring framtida partner varit utsatta. I undersökningen fanns inga signifikanta könsskillnader när det gällde våldsutsatthet bland de ungdomar som angett att de inte får välja sin framtida partner.

Resultat från barn- och unga enkäten i länet

Resultatet visar att det i varje kommun i länet finns elever som anger att de är oroliga för att någon i deras familj eller släkt ska bestämma vem de ska gifta sig med eller leva tillsammans med i framtiden. I denna rapport presenteras elever som utsätts för negativ social kontroll på länsövergripande nivå, totalt 185 elever, eftersom det kan vara integritetskänslig att redovisa på kommunnivå. Det samma gäller kring kön, underlaget är för litet för att kunna redovisas utifrån hur tjejer och killar svarat, och istället redovisas svaren utifrån årskurs.

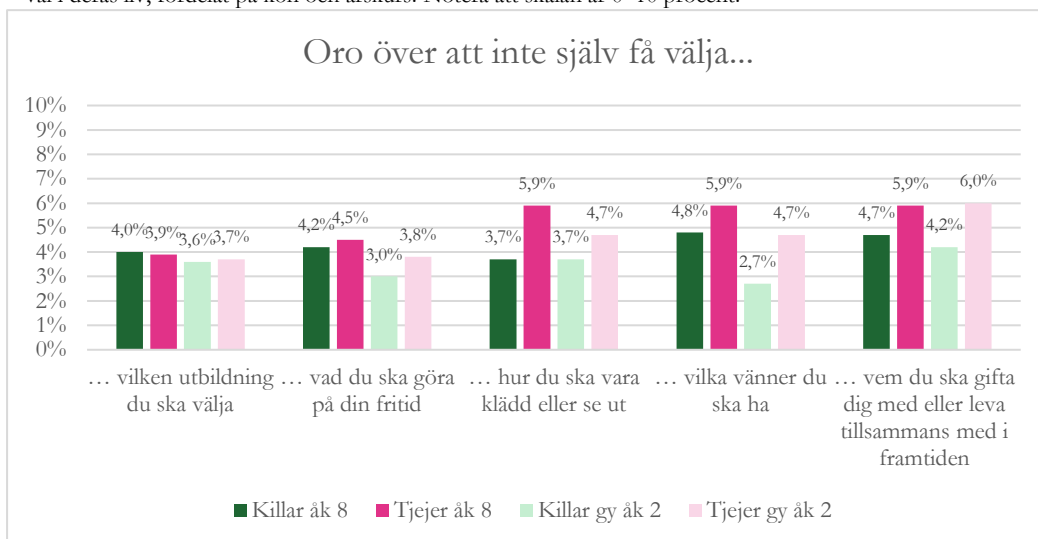
De elever som gick i åk 8 under förra enkätundersökningen 2021 är de elever som vid denna undersökning gick i gy åk 2. Skillnaderna efter tre år visar att en lägre andel av eleverna i länet uppger sig vara oroliga för att familjen/släkten ska bestämma vem de ska gifta sig med, samtidigt som antalet elever i bortfallet är större vid denna studie än vid förra mättillfället. Det är därför svårt att veta om minskningen består av förändrade förutsättningar för familjens/släktens kontroll över ungdomarnas liv eller om det bland bortfallet återfinns elever som svarat att de varit utsatta för negativ social kontroll vid förra mättillfället. Därmed saknas förutsättningar för att jämföra resultatet över tid, och detta kapitel redovisar uteslutande resultatet från undersökningen 2024.

Oro över påverkan från familj eller släkt

Eleverna fick svara på frågor som handlar om de känner oro över att någon i deras familj eller släkt bestämmer över viktiga saker i deras liv. Runt tre till sex procent av alla elever uppger att de är ganska oroliga eller mycket oroliga över det inflytande deras familj eller släkt har på vilken utbildning de väljer, vad de gör på sin fritid, hur de är klädda eller ser ut, vilka vänner de har eller vem de gifter sig med eller lever tillsammans med.

Störst oro fanns det för att släkt och familj ska påverka vem de ska gifta sig med eller leva tillsammans med i framtiden. Där svarade totalt sex procent av tjejerna och runt fem procent av killarna att de var ganska eller mycket oroliga över att inte själv få bestämma sin framtida partner.

Figur 9. Andelen (%) elever som är ganska oroliga eller mycket oroliga för att inte själva få bestämma över viktiga val i deras liv, fördelat på kön och årskurs. Notera att skalan är 0–10 procent.

Resultaten visar att det finns en oro bland tre till sex procent av länets ungdomar kring att inte själv få bestämma över sina livsval. Det är en till två procent fler tjejer jämfört med killar som har oro över att någon i deras släkt eller familj ska påverka hur de ska se ut eller klä sig, vilka vänner de får ha och vem de ska gifta sig med eller leva tillsammans med i framtiden. Störst oro över påverkan från släkt och familj finns bland tjejerna i åk 8. Undantaget är att något fler killar än tjejer i åk 8 anger att de är oroliga över släktens eller familjens påverkan på vilken utbildning de ska välja.

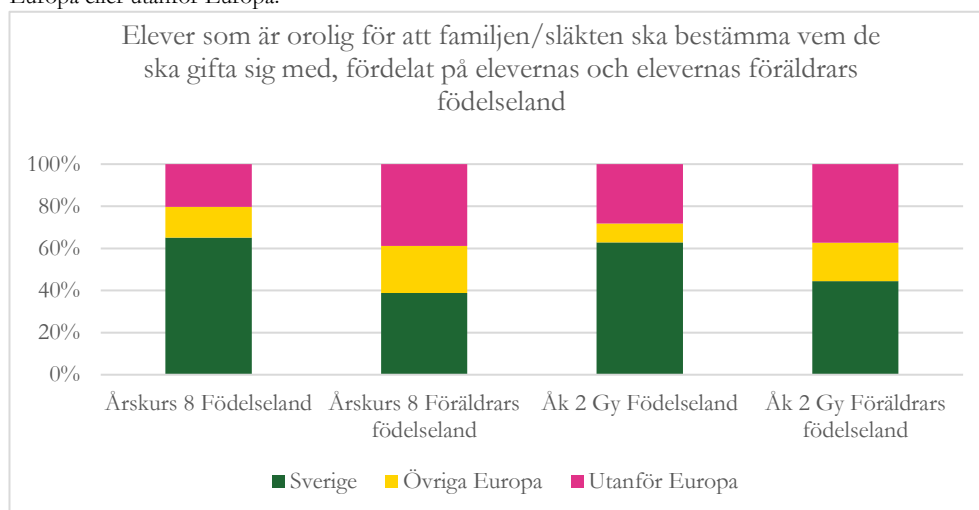
Ungdomar som lever med negativ social kontroll – antal och ursprungsland

Frågan om oro över att familjen ska bestämma ens framtida partner är starkt kopplad till hedersfrågan i etablerade forskningsrapporter på nationell nivå, se avsnittet ”Nationell nivå” ovan. För att knyta ungdomars svar till hederskontexten, här definierad som negativ social kontroll, utgår resultaten i detta kapitel från frågan ”Är du orolig för att någon person i din familj eller släkt ska bestämma vem du ska gifta dig med eller leva tillsammans med i framtiden?” Totalt uppgav sex procent tjejer och runt fem procent killar i länet, fördelade på länets åtta kommuner, att de är ganska eller mycket oroliga för begränsningar i val av framtida livspartner. Det motsvarar 101 tjejer och 84 killar i länet. De här ungdomarna identifieras som att

vara utsatta för negativ social kontroll i resten av kapitlet. Då det nationellt har visats att denna grupp är mer utsatt för olika former av våldsutsatthet jämförs de här ungdomarnas svar mot de ungdomar i länet som inte har motsvarande begränsningar eller oro för påverkan av framtida livspartner.

En analys av de ungdomar som uppger att de utsätts för negativ social kontroll visar att majoriteten är födda i Sverige. Många elever har föräldrar som är födda i Sverige eller Europa. Drygt en tredjedel av ungdomarna i gy åk 2 och en femtedel av ungdomarna åk 8 är födda utanför Europa. Något mer än en tredjedel av föräldrarna är födda i ett land utanför Europa.

Figur 10. Andelen (%) elever utsatta för negativ social kontroll och deras föräldrar som är födda i Sverige, övriga Europa eller utanför Europa.

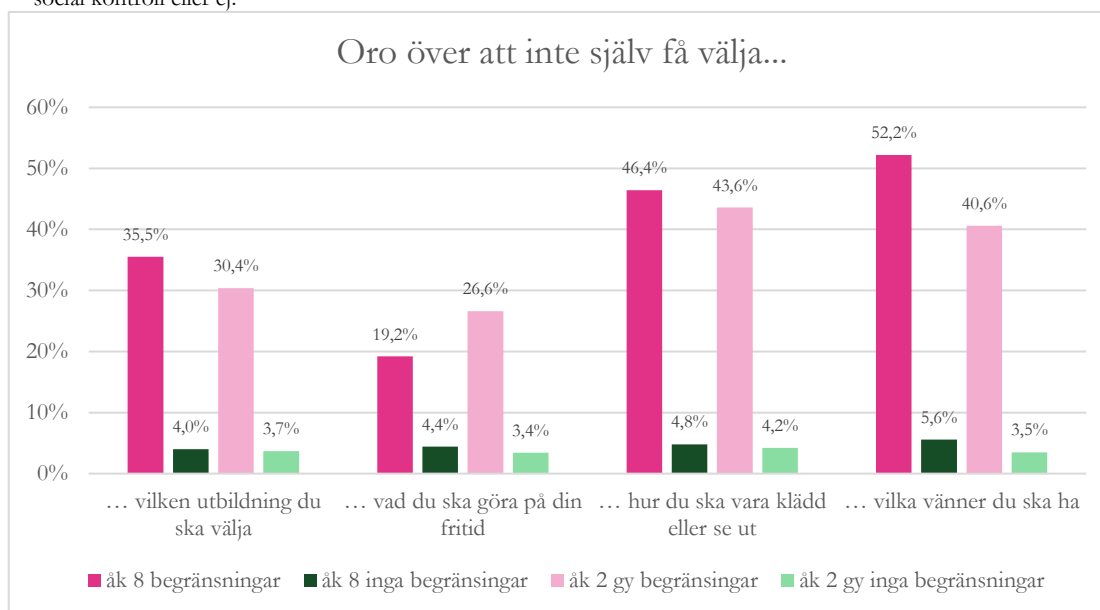
Större oro för kontroll

Svaren från de 185 eleverna som utsätts för negativ social kontroll visar att de i större grad är oroliga över att någon i familjen eller släkten ska påverka val av utbildning, vad de gör på sin fritid, hur de är klädda eller ser ut samt vilka vänner de ska ha.

Enligt enkätresultatet finns en påtaglig skillnad gällande samtliga viktiga livsval mellan elever som lever med begränsningar i form av negativ social kontroll och de som lever utan sådana begränsningar. De största skillnader mellan de som lever med eller utan begränsningar handlar i åk 8 om oro för begränsningar av vilka vänner eleven

får ha (en skillnad på 47 procent), medan det i gy åk 2 handlar om hur eleven får vara klädd eller se ut (en skillnad på 40 procent).

Figur 11. Andelen (%) elever som angett att de är ganska oroliga eller mycket oroliga för att inte själva få bestämma över viktiga val i sina liv. Fördelat på årskurs och om eleven upplever begränsningar i form av negativ social kontroll eller ej.

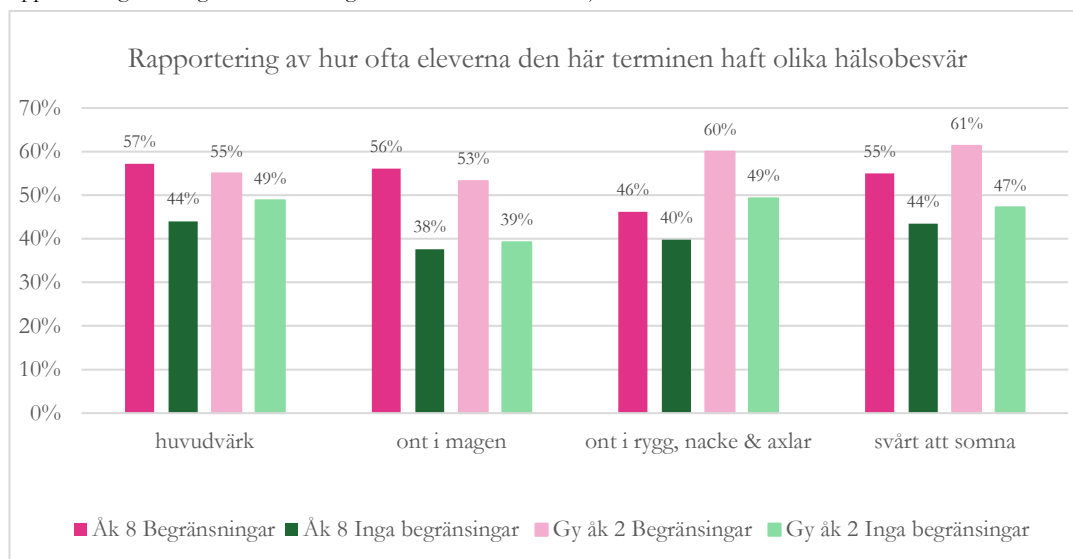
Bland elever som lever med negativ social kontroll svarar runt hälften i åk 8 och drygt 40 procent i gy åk 2 att de oroar sig över att de inte själv får välja klädsel eller hur de ser ut, samt vilka vänner de ska ha. Runt var tredje av dessa elever är dessutom oroliga för att inte själv få välja vilken utbildning de ska gå. Var femte elev med begränsningar oroar sig över att inte själv få välja sina fritidsaktiviteter, vilket ökar till var fjärde elev i gy åk 2.

Större andel med hälsoproblem

Eleverna fick svara på en fråga om hur de upplever sin hälsa i största allmänhet. Bland de elever som lever med negativ social kontroll svarade 26 procent i åk 8 respektive 25 procent i gy åk 2 att de upplevde sin allmänna hälsa som mindre bra eller dålig. Bland de elever som inte lever med negativ social kontroll var motsvarande siffra 14 procent i både åk 8 och gy åk 2.

Svarsresultaten kring elevernas hälsa under terminen visar att bland de ungdomar som lever med negativ social kontroll uppgår en större andel att de upplever hälsobesvär, jämfört med de som inte känner sig begränsade. Runt hälften av de ungdomar som lever med negativ social kontroll uppgår att de har fysiska besvär och sömnsvårigheter (48–61 procent). Bland elever som inte är begränsade är hälsoproblemen lägre, även om det är relativt vanligt med hälsobesvär även i denna grupp (38–49 procent).

Figur 12. Andel (%). Jämförelse av upplevda hälsobesvär under det senaste halvåret. Fördelat på årskurs och om eleven upplever begränsningar i form av negativ social kontroll eller ej.

Psykisk hälsa, självskador, framtidstro och ensamhet

Eleverna fick svara på frågor kring psykisk hälsa, självskadebeteende, framtidstro och upplevd ensamhet. Resultaten visar en större andel bland de elever som utsätts för negativ social kontroll rapporterade om psykisk ohälsa, självskadebeteende, minskad framtidstro och upplevd ensamhet än elever utan sådana begränsningar.

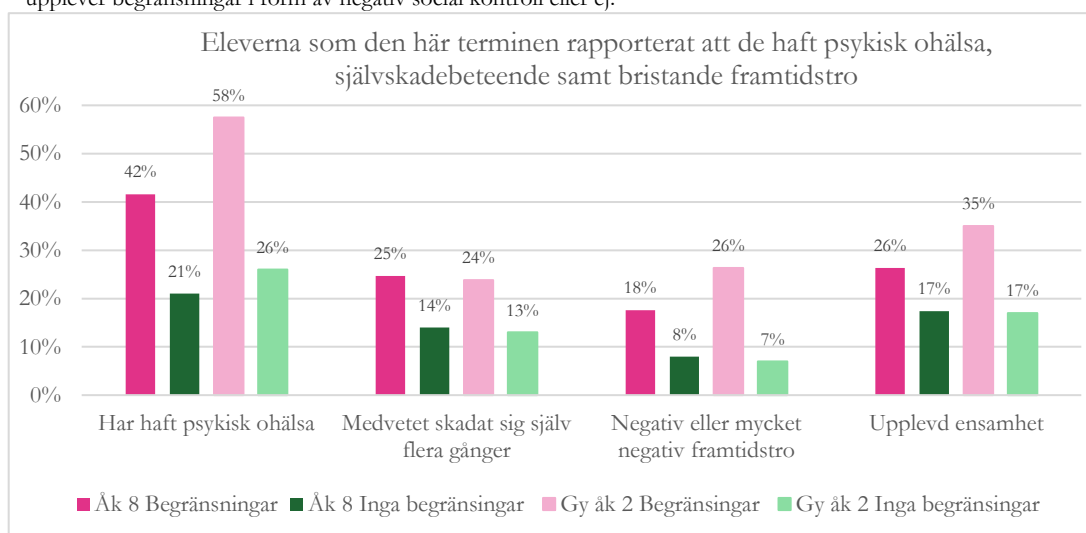
Elever som lever med negativ social kontroll rapporterade psykisk ohälsa i dubbelt så hög utsträckning jämfört med de som inte lever med sådan kontroll. I åk 8 uppgav 42 procent att de upplevt psykisk ohälsa de senaste sex månaderna, jämfört med 21 procent bland elever utan sådana begränsningar. I gy åk 2 är skillnaden ännu tydligare, 58 procent jämfört med 26 procent.

Det är även stora skillnader när det gäller självskadebeteende, där 24–25 procent av elever som lever med negativ social kontroll svarar att de medvetet har skadat sig själva flera gånger det senaste halvåret, jämfört med 13–14 procent bland eleverna utan sådana begränsningar.

En betydligt större andel av eleverna i åk 8 som lever med negativ social kontroll uppger att de har negativ eller mycket negativ framtidstro, än de utan sådana begränsningar, 18 procent jämfört med åtta procent. I gy åk 2 är skillnaden ännu större, där andelen elever med negativ framtidstro är nästan fyra gånger högre bland de elever som lever med negativ social kontroll (26 %), jämfört med de elever som inte har motsvarande begränsningar (7 %).

Andelen elever som alltid eller ofta känner sig ensamma är högre bland de elever som lever med negativ social kontroll (26–38 %) jämfört med de som lever utan sådana begränsningar (17 %).

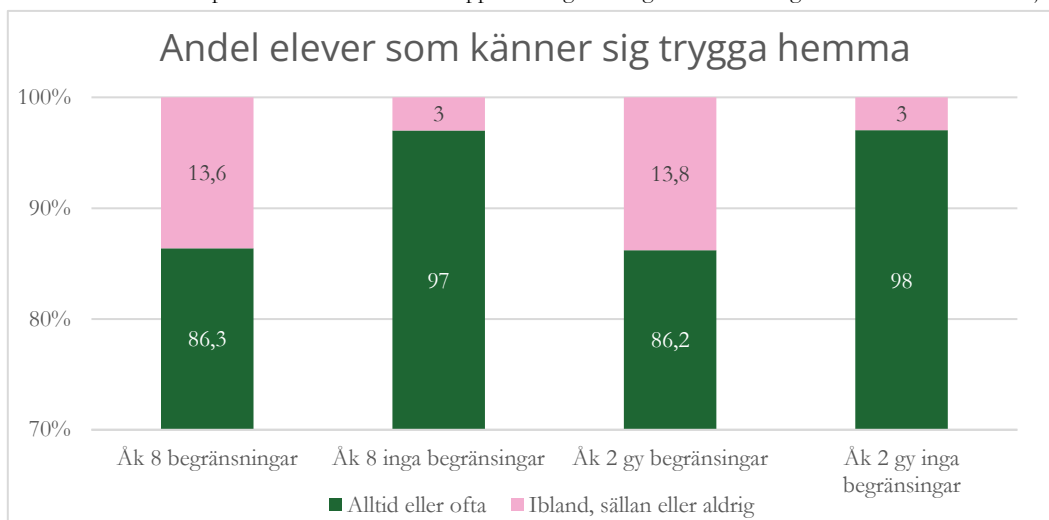
Figur 13. Andel (%). Elever som det senaste halvåret upplevt psykisk ohälsa, medvetet skadat sig själv flera gånger, har negativ eller mycket negativ framtidstro samt känt sig ensamma. Fördelat på årskurs och om eleven upplever begränsningar i form av negativ social kontroll eller ej.

Trygga i hemmet

Elever som lever med negativ social kontroll känner sig mindre trygga i sitt hem jämfört med elever som lever utan oro för sådana begränsningar. Bland elever som lever utan begränsningar svarade 97–98 procent att de alltid eller ofta känner sig trygga hemma, medan bland elever med negativ social kontroll var motsvarande andel 86 procent. Av de elever som lever med negativ social kontroll svarade runt 14 procent att de ibland, sällan eller aldrig känner sig trygga hemma, jämfört med tre procent bland de elever som inte har sådana begränsningar.

Figur 14. Andelen (%) elever som svarat alltid, ofta, ibland, sällan eller aldrig på frågan känner du dig trygg hemma? Fördelat på årskurs och om eleven upplever begränsningar i form av negativ social kontroll eller ej.

Upplevelser av fysiskt våld

Resultaten visar att de 185 elever som lever med negativ social kontroll i högre grad varit utsatta för någon form av fysiskt våld jämfört med övriga elever som inte lever med sådana begränsningar.

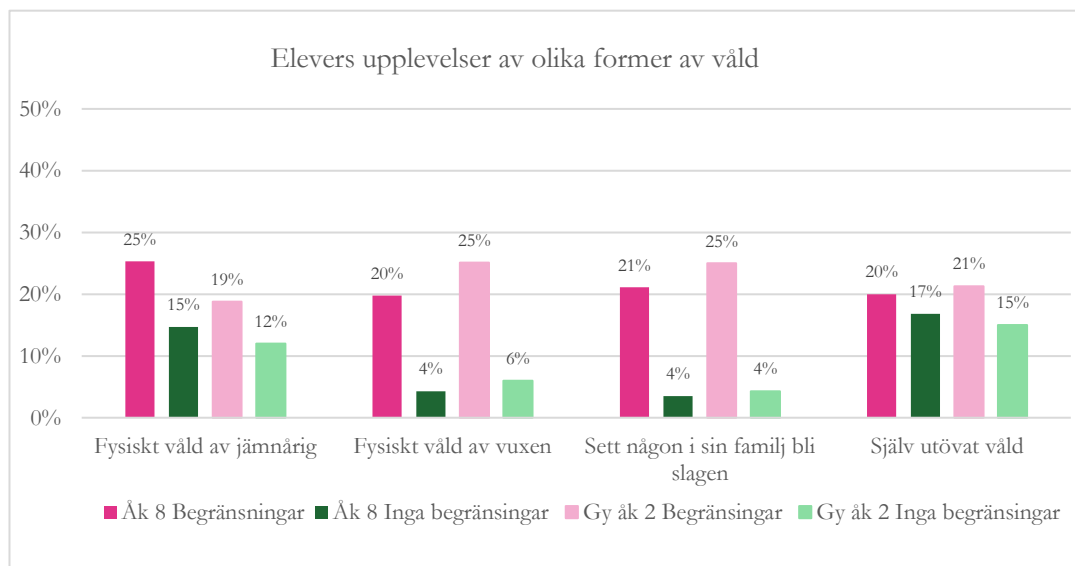
Det är något vanligare att elever i åk 8 blivit fysiskt illa behandlade, exempelvis slagna eller örfilade, av någon jämnårig jämfört med elever i gy åk 2. Oavsett årskurs svarade en högre andel av eleverna som utsätts för negativ social kontroll (19–25 %) att detta

skett några eller många gånger, jämfört med de elever som inte har sådana begränsningar (12–15 %).

Elever som lever med negativ social kontroll har i mycket större utsträckning varit utsatta för fysiskt våld av vuxen, som exempelvis slagit dem eller örfilat dem. Var fjärde till femte elev (20–25 %) har blivit fysiskt illa behandlad av en vuxen, jämfört med fyra till sex procent som inte har motsvarande begränsningar. Vidare fick eleverna svara på frågan om de sett någon i sin familj bli slagen. Mellan 21 till 25 procent av eleverna som lever med negativ kontroll svarade att de bevittnat detta vid något eller några tillfällen. Motsvarande siffra hos elever som inte lever under sådana begränsningar är fyra procent.

Däremot är skillnaden mindre i självrapportering av eget våldsamt beteende. Bland elever som lever under negativ social kontroll uppgav 20–21 procent att de själva varit våldsamma, att jämföra med 15–17 procent bland elever utan begränsningar.

Figur 15. Andel (%). Elever som svarat att de några eller många gånger utsatts för fysiskt våld av jämnårig, fysiskt våld av vuxen, sett någon i familjen bli slagen eller själv utövade våld. Fördelat på årskurs och om eleven upplever begränsningar i form av negativ social kontroll eller ej.

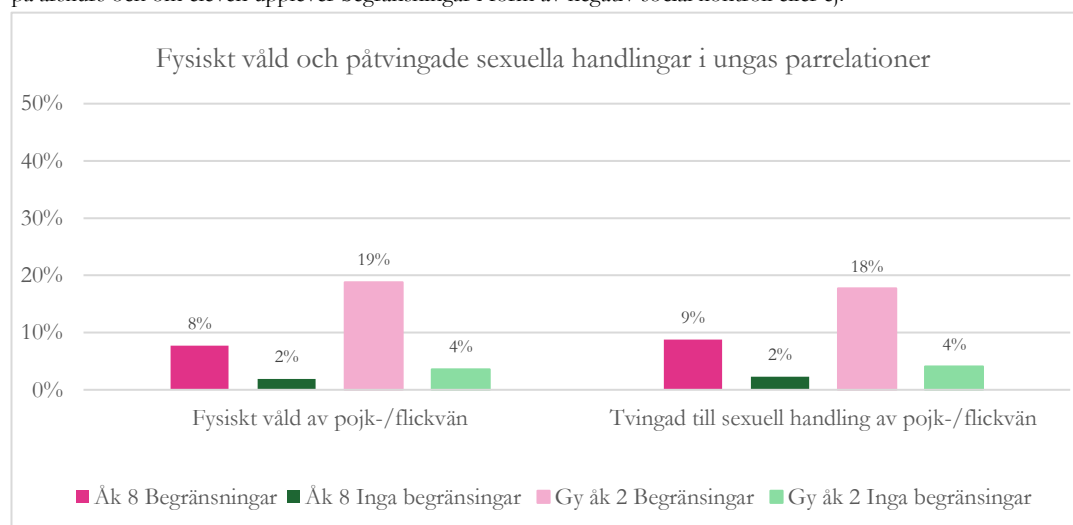

Våld i ungas parrelationer i en hederskontext

Resultaten visar att elever som lever med negativ social kontroll är mer utsatta när det gäller våld i ungas parrelationer. Bland eleverna i åk 8 är det runt åtta till nio procent som uppger att de utsätts för fysiskt våld av flick-/pojkvän eller tvingas till sexuella handlingar mot sin vilja. Andelen ökar till 18–19 procent i gy åk 2. Detta ska jämföras med elever utan begränsningar där endast två till fyra procent uppger att sådan våldsutsatthet förekommer i deras parrelation.

Andelen elever som utsätts för våld i sin parrelation eller tvingas till sexuella handlingar mot sin vilja fördubblas mellan åk 8 och gy åk 2, oavsett om eleverna är utsatta för negativ social kontroll eller ej.

Figur 16. Andel (%). Elever som svarar att de några eller många gånger blivit fysiskt illa behandlade av pojk-/flickvän, samt några eller många gånger tvingats till en sexuell handling mot sin vilja av pojk-/flickvän. Fördelat på årskurs och om eleven upplever begränsningar i form av negativ social kontroll eller ej.

Reflektioner om elevernas utsatthet för negativ social kontroll

Resultatet visar genomgående att bland de 185 elever i länet som upplever oro för att familjen eller släkten ska påverka deras val av livspartner svarar en större andel att de upplever våldsutsatthet och negativa effekter på deras hälsa, jämfört med övriga elever utan sådan oro.

Jämfört med övriga elever, är det bland elever som lever med negativ social kontroll:

- en något större andel som själva utövat våld. (3–6 procent högre)
- en något större andel som har varit utsatta för fysiskt våld från jämnåriga. (7–10 procent högre)
- en något större andel som har hälsobesvär med huvudvärk, ont i magen, ont i rygg, nacke och axlar samt sömnsvärigheter. (10–12 procent högre)
- nästan dubbelt så stor andel som har medvetet skadat sig själv flera gånger. (11 procent högre)
- en större andel som ofta känner sig ensam. (9–18 procent högre)
- en markant större andel som har negativ framtidstro. (10–21 procent högre)
- en dubbelt så stor andel som har psykisk ohälsa. (21–26 procent högre)
- en avsevärt större andel, mer än fyra gånger så hög, som känner sig sällan eller aldrig trygga hemma. (10 procent högre)
- en avsevärt större andel, mer än fyra gånger så hög, som har blivit utsatta för fysiskt våld av pojk-/flickvän. (6–15 procent högre)
- en avsevärt större andel, mer än fyra gånger så hög, som har blivit tvingade till sexuella handlingar av sin pojk-/flickvän. (7–14 procent högre)
- en avsevärd större andel, fem gånger så hög, som har varit utsatta för fysiskt våld av vuxen. (16–19 procent högre)
- en avsevärt större andel, mer än fem gånger så hög, som har sett någon i sin familj bli slagen. (17–21 procent högre)

- en avsevärt större andel, mer än sju-tio gånger så hög, som känner oro för att familjen och släkten ska påverka deras val av utbildning fritidsaktiviteter, vänner och klädsel. (15-46 procent högre andel)

Rapporterna från Jämställdhetsmyndigheten och Stiftelsen Allmänna Barnhuset i kombination med denna rapport pekar på flera likheter vad gäller negativ social kontroll: ungdomar som lever i en hederskontext utsätts ofta för begränsningar i sin frihet, mår psykiskt dåligt, är i högre utsträckning utsatta för fysiskt våld, våld i parrelation och själva våldsutövare.

Del 2: Våldsutsatthet bland unga i länet

Denna del av rapporten redogör för hur elever i åk 8 och gymnasiet år 2 samlat har svarat på frågor som rör fysisk våldsutsatthet, sexuell våldsutsatthet samt våld i ungas parrelationer. Svaren fördelas på kön.

Fysisk våldsutsatthet

Definition

Fysiskt våld kan drabba personer i alla samhällsklasser och i alla åldrar och kan omfatta att någon knuffar, örfilar, skakar, slår, släpar, bankar huvudet mot något, sparkar, tar stryptag, bränner, kastar något eller håller vapen mot någon annan.⁷

Svenska undersökningar

I undersökningen ”Våld mot barn 2022”⁸ fick elever i högstadiet och gymnasiet svara på frågor om våldsutsatthet. Nästan var femte elev i undersökningen hade blivit utsatt för någon form av fysiskt våld av vuxen vid enstaka eller många tillfällen. Det var mest förekommande att eleverna blivit fösta, knuffade eller skakade följt av blivit dragen i håret eller örat och därefter att ha klappats till med handen (figur 1).

Runt åtta procent av eleverna svarade att de blivit utsatta för allvarliga former av fysiskt våld av en vuxen och sex procent att de blivit utsatta för upprepad misshandel.

⁷ [Region Kronobergs dokument med definitioner av våldsutsatthet](#), 2025

⁸ Jernbro, Landberg & Thulin, 2023, [Våld mot barn](#), Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Figur 1. Andel (%), totalt 5820 elever i årskurs 9. Statistik från "Väld mot barn 2022". Förekomst av olika former av fysisk barnmisshandel vid enstaka eller många tillfällen, uppdelat på kön och totalt.

	Enstaka gånger	Många gånger	
Blivit föst, knuffad eller skakad ¹	13,5	3,2	Mindre allvarliga former
Blivit dragen i håret eller örat	9,5	2,9	
Klappats till med handen	8,8	2,6	
Blivit kraftigt slagen med hand eller knytnäve	2,3	1,2	Mer allvarliga former
Blivit sparkad	2,3	0,9	
Blivit bränd eller skållad (med het vätska)	0,6	0,4	
Blivit klämd över strupen/halsen	1,9	0,6	
Blivit slagen med käpp, skärp, linjal eller liknande	3,2	1,2	
Blivit hotad med kniv eller skjutvapen	1,1	0,5	
Blivit skadad med kniv eller skjutvapen	0,4	0,2	

¹ Utsatt många gånger har inkluderats som fysiskt våld

Eleverna uppgav att den vanligaste förövaren var en förälder. Biologisk pappa (50 %) var mest förekommande följt av biologisk mamma (41 %). Runt sex procent av eleverna rapporterade att de upplevt fysiskt våld mellan föräldrarna och två procent att de hade upplevt det upprepade gånger. Det var vanligare att pappor utövade fysiskt och systematiskt våld än mammor.

I "Liv & Hälsa ung 23"⁹ redovisar Region Sörmland sitt resultat för ungdomarnas livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Deras undersökning visar att 14 procent av tjejerna i årskurs 9 blivit slagna av någon vuxen i familjen jämfört med nio procent av killarna. I gymnasiet årskurs 2 var det 12 procent av tjejerna som blivit utsatta för slag av vuxen jämfört med åtta procent av killarna.

Region Sörmlands rapport visar även att 31 procent av tjejerna och 48 procent av killarna i årskurs 9 avsiktligt slagit någon. I gymnasiet årskurs 2 sjönk siffrorna till 20 procent av tjejerna och 40 procent av killarna som slagit någon med avsikt.

⁹ Region Sörmland, 2023, [Sörmlands länsåterkoppling Liv och hälsa ung 2023](#)

Resultat från barn- och ungaenkäten i länet

I enkäten fick eleverna svara på frågor om de själva varit våldsamma, sett någon i sin familj bli slagen, om de blivit utsatta för fysiskt våld av en vuxen eller jämnårig.

Själv ha utövat våld

En stor del av eleverna hade själva varit våldsamma och det var vanligare bland eleverna i åk 8 att själv ha utövat våld. Runt en tredjedel av killarna i åk 8 (36%) och gy åk 2 (32%) svarar att de själva har varit våldsamma. Bland tjejerna svarar nästan var fjärde tjej i åk 8 (23%) att de själva utövat våld, vilket minskar till nästan var åttonde tjej i gy åk 2 (16%).

Sett någon i familjen bli slagen

Det var vanligare att tjejer hade sett någon i sin familj bli slagen än killar, 10 procent i åk 8 och 8 procent i gy åk 2. Bland killarna var det fem procent som bevittnat fysiskt våld i familjen, jämfört med sju procent i gy åk 2.

Utsatt för fysiskt våld av vuxen

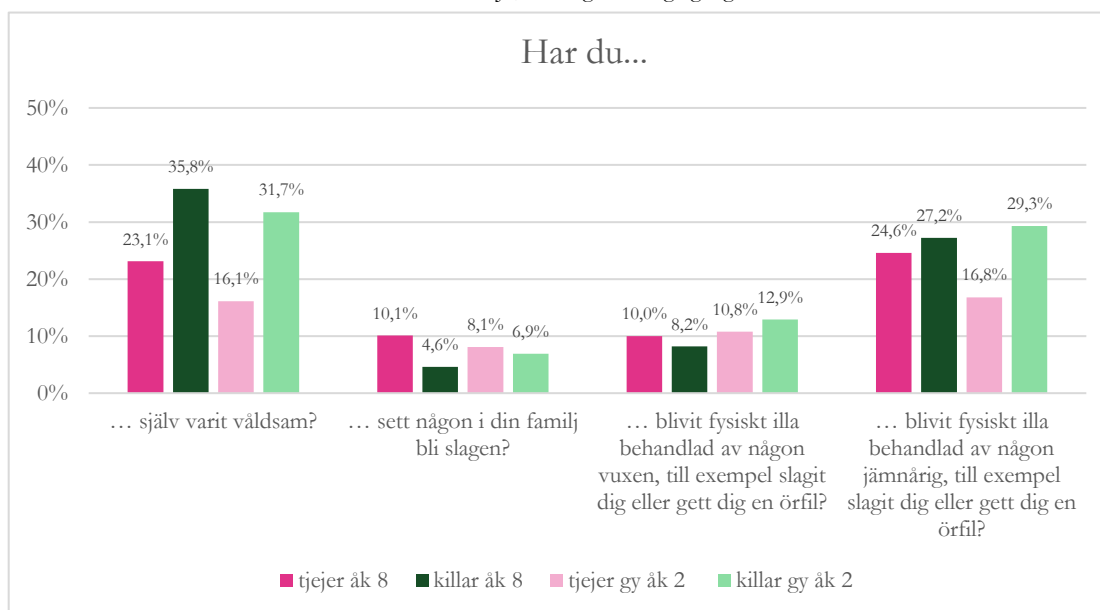
Resultatet visar att omkring vart tionde elev blivit utsatt för fysiskt våld av vuxen, exempelvis blivit utsatta för en örfil eller slag. I åk 8 var det tio procent av tjejerna som svarade att de blivit fysiskt illa behandlade av en vuxen medan det var elva procent av tjejerna i gy åk 2. Bland killarna fanns en större skillnad bland årskurserna. I åk 8 hade åtta procent av killarna blivit utsatta för fysiskt våld av vuxen jämfört med 13 procent av killarna i gy åk 2.

Fysiskt våld av jämnårig

Nästan vart tredje kille, oberoende av årskurs, hade blivit fysiskt illa behandlad av en jämnårig, genom exempelvis slag eller örfil. I åk 8 var det 27 procent av killarna medan det var 29 procent av killarna i gy åk 2 som blivit utsatta för fysiskt våld av jämnårig. Var fjärde tjej i åk 8, 25 procent, har blivit fysiskt illa behandlad av

jämnårig. I gy åk 2 var det nästan var femte tjej, 17 procent, som blivit utsatt för fysiskt våld av jämnårig.

Figur 2. Andelen (%) elever som angett att de har blivit utsatta för fysiskt våld av någon vuxen, blivit utsatta för fysiskt våld av någon jämnårig, sett någon i sin familj bli slagen och själv varit våldsam fördelat på årskurs och kön. Redovisade svaret visar de elever som svarat Ja, en/några/många gånger.

Jämfört med resultatet från förra barn- och unga enkäten 2021 uppger dubbelt så många elever att de själv varit våldsamma. Andelen killar som själva har varit våldsamma har ökat från 14 procent till över 30 procent i denna enkätundersökning. Även bland flickorna har det blivit mer än dubbelt så vanligt att de svarar att de har varit våldsamma. I årskurs 8 har andelen ökat från elva till 23 procent, och i gy åk 2 från sju till 16 procent.

Sexuell våldsutsatthet

Definition

Sexuellt våld kan drabba barn och unga i alla samhällsklasser och i alla åldrar. Sexuellt våld kan innebära olika former av sexuellt påtvingade handlingar, sexuella trakasserier eller användning av ett sexuellt kränkande språk. Det kan handla om att bli påtvingad samlag eller liknande sexuella handlingar, inklusive sexuellt övergrepp då den utsatta befinner sig i ett tillstånd utan möjlighet att försvara sig. Offret kan också fotograferas eller filmas i sexuellt syfte mot sin vilja. Våldsutsatta kan tvingas ta på sin eller annans kropp mot sin vilja eller tvingas se på porrfilm.¹⁰

Svenska undersökningar

Rapporten ”Unga, sex och internet efter #metoo”¹¹ redogör för olika studier på nationell nivå som visar på hur tjejer och killar har varit utsatta för någon form av sexuellt övergrepp. Exempelvis redovisas en undersökning av 5 960 elever i gymnasiet år 2 att 21 procent av killarna och 33 procent av tjejerna rapporterade att de i någon form blivit sexuellt utsatta.¹² Ett annat resultat i rapporten var en enkätundersökning av 4741 elever i gymnasiet år 9 och gymnasiet år 2 som visade att 40 procent av tjejerna och tio procent av killarna, hade blivit utsatta för sexuella övergrepp vid något eller flera tillfällen.¹³

I Folkhälsomyndighetens rapport kring ungas hälsa, relationer och sexliv¹⁴ redovisas enkätsvaren från 9 444 unga i åldrarna 16–29 år. Runt 15 procent av tjejerna och tre procent av killarna svarade att någon fått dem att göra något sexuellt via en

¹⁰ [Region Kronobergs dokument med definitioner av våldsutsatthet](#), 2025

¹¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset, 2021, [Unga Sex Och Internet Efter MeToo](#), Stiftelsen Allmänna Barnhuset

¹² Aho, Landell & Svedin, 2016, [Unga Sex Och Internet Efter MeToo](#) s. 30, Stiftelsen Allmänna Barnhuset

¹³ Jernbro & Janson, 2017, [Unga Sex Och Internet Efter MeToo](#) s. 30, Stiftelsen Allmänna Barnhuset

¹⁴ Folkhälsomyndigheten, 2025, [Ungas hälsa, relationer och sexliv – Resultat från UngKAB23](#)

webbkamera eller mobiltelefon mot deras vilja. Av de tillfrågade hade 13 procent av tjejerna och fyra procent av killarna varit med om att någon mot deras vilja spridit, eller hotat att sprida, sexuella bilder eller filmer.

I rapporten ”Våld mot barn 2022”¹⁵ redovisar Stiftelsen Allmänna barnhuset att tjejer (43 %) i större utsträckning än killar (13 %) blivit utsatta för sexuella övergrepp. Av de elever som blivit utsatta för sexuella övergrepp hade majoriteten skett i tonåren (13 år eller äldre). Den vanligaste typen av övergrepp var att ha blivit ombedd att utföra sexuella tjänster på internet (18 %), därefter att ha blivit tagen på eller kysst mot sin vilja (14 %), följt av att ha blivit visad bilder på sig själv eller andra i sexuella positioner på internet eller via telefon (13 %).

Figur 3. Andel (%), totalt 5820 elever i årskurs 9. Statistik från ”Våld mot barn 2022”. Förekomst av olika former av sexuella övergrepp, uppdelat på kön och totalt.

Form av övergrepp	Enstaka gånger			Många gånger			Totalt
	Flicka	Pojke	Icke-binär	Flicka	Pojke	Icke-binär	Samtliga elever
Visat bilder på dig eller andra i sexuella positioner på internet eller via telefoner	12,1	4,7	18,9	6,9	1,0	6,8	12,9
Bett dig utföra sexuella tjänster på internet	17,2	3,6	14,2	13,6	1,1	14,9	18,3
Tagit på dig eller kysst dig mot din vilja	16,4	4,4	20,9	5,9	1,0	6,8	14,4
Tvingat dig att ta på eller kysa någon annan	5,1	1,6	6,1	1,5	0,4	2,7	4,5
Tvingat dig att se på när någon annan visar upp sin kropp eller delar av sin kropp	8,1	1,9	8,1	4,6	0,6	5,4	7,8
Tvingat dig att visa upp din kropp eller delar av din kropp	9,6	1,4	5,4	4,7	0,5	5,4	8,3
Tvingat dig att ha vaginalt, analt eller oralt sex	4,5	0,4	3,4	1,9	0,4	3,4	3,9

¹⁵ Jernbro, Landberg & Thulin, 2023, [Vald mot barn](#) s. 36–37, Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Resultat från barn- och unga enkäten i länet

De frågor som eleverna fick svara på i enkäten kring sexuell utsatthet handlade om eleverna tvingats titta på porr mot sin vilja, om de själva tvingats ta på någon på ett sexuellt sätt och om de blivit tagna på eller tafsade på mot sin vilja.

Blivit tafsad på

Den mest förekommande formen av sexuell utsatthet var att ha blivit tafsad på vilket tjejerna utsatts för i högre utsträckning än killarna. Bland tjejerna i åk 8 svarade 19 procent att de blivit utsatta för ofrivillig sexuell beröring. Detta ökade till 31 procent bland tjejerna i gy åk 2. Även killar blev utsatta för ofrivillig sexuell beröring. Runt sju procent av killarna i åk 8 och tio procent i gy åk 2 uppgav att de blivit tafsade på.

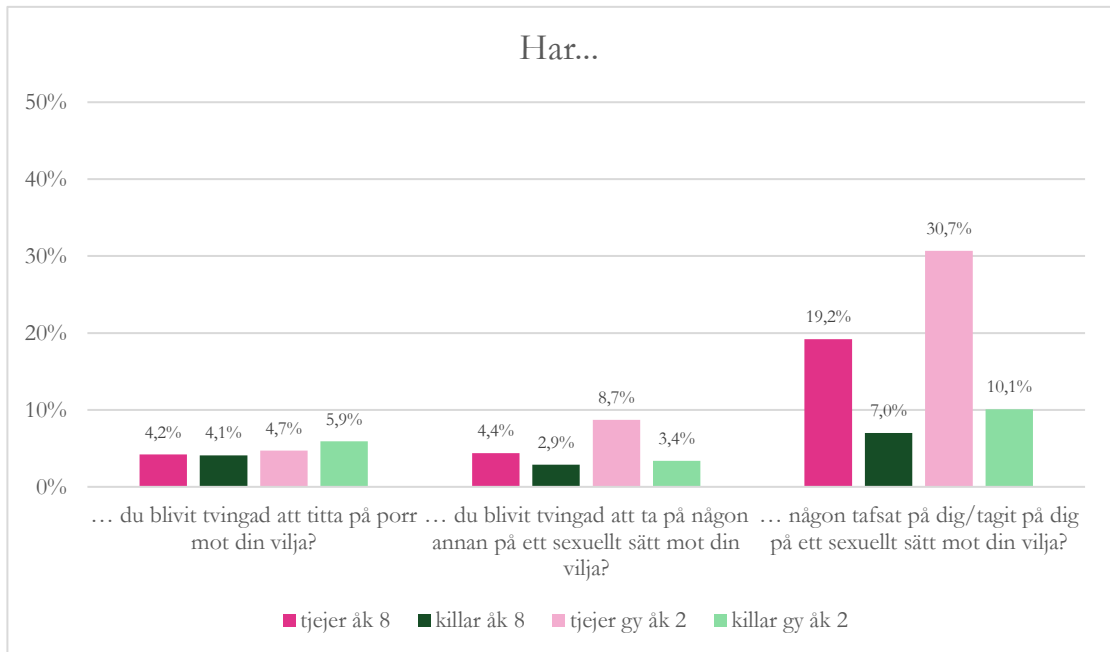
Tvingas ta på någon annan

En fråga handlade om eleverna hade tvingats ta på någon annan på ett sexuellt sätt mot sin vilja. Tjejerna svarade i högre grad än killarna att de tvingats ta på någon annan. Svaren från tjejerna i åk 4 visar att fyra procent tvingats ta på någon annan på ett sexuellt. Antalet mer än fördubblas till nio procent av tjejerna i gy åk 2. Omkring tre procent av killarna svarade att de hade tvingats ta på någon annan sexuellt.

Tvingad att titta på porr

Runt fyra procent av eleverna i åk 8, både tjejer och killar, svarar att de har blivit tvingade att titta på porr mot sin vilja. Detta ökade i gy åk 2 till att omfatta fem procent av tjejerna och sex procent av killarna.

Figur 4. Andelen (%) elever som angett att de någon gång har blivit tvingade att titta på porr mot sin vilja, att ta på någon annan på ett sexuellt sätt mot sin vilja och att de blivit tafsade på/tagna på ett sexuellt sätt mot sin vilja fördelat på årskurs och kön. Redovisade svaret visar de elever som svarat Ja, en gång/några gånger /många gånger.

Sexuell utsatthet på nätet

Eleverna fick svara på frågor kring sexuell utsatthet på nätet. Frågorna handlade om eleverna blivit kontaktade på sociala medier/spel i sexuellt syfte mot sin vilja, tagit emot avklädda bilder mot sin vilja samt blivit tvingade att skicka avklädda bilder mot sin vilja.

Kontaktade på sociala medier/spel i sexuellt syfte

I åk 8 var det dubbelt så vanligt för tjejerna (20 %) jämfört med killarna (10 %) att ha blivit kontaktade på sociala medier/spel i sexuellt syfte mot sin vilja. I gy åk 2 hade siffran ökat avsevärt bland tjejerna (35 %) medan det inte var någon större skillnad bland killarna (11 %).

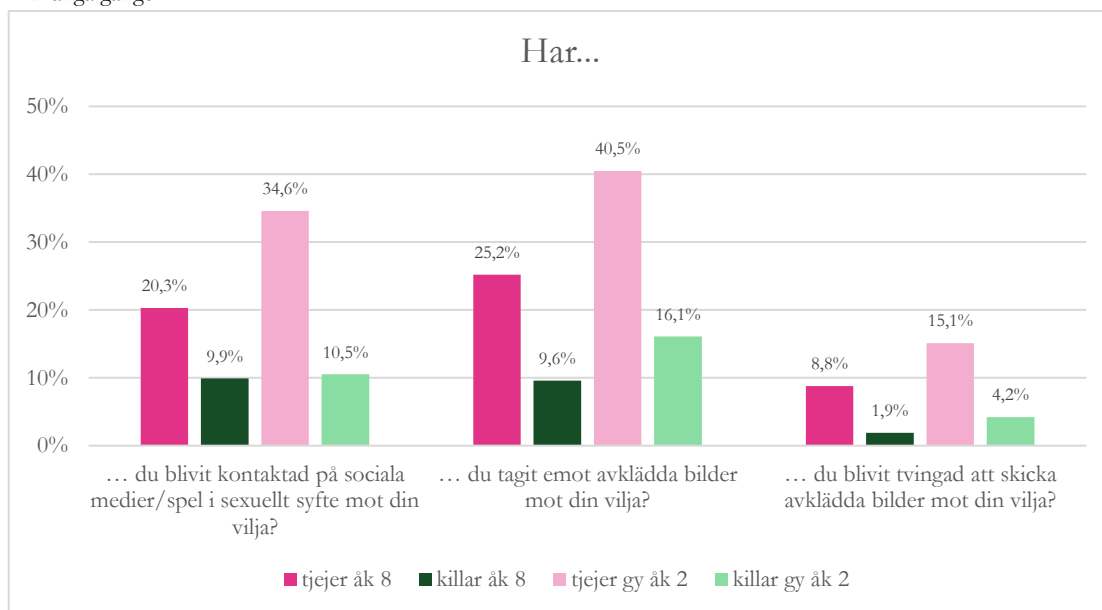
Tagit emot avklädda bilder mot sin vilja

När det gäller mottagandet av avklädda bilder mot sin vilja var det 2,5 gånger vanligare bland tjejerna jämfört med killarna och utsattheten ökade med ålder för alla elever. I åk 8 fick 26 procent av tjejer oönskade avklädda bilder jämfört med tio procent av killarna. I gy åk 2 ökade andelen till 41 procent av tjejerna och 16 procent av killarna.

Tvingade att skicka avklädda bilder

Det var vanligare för tjejer än killar att tvingas skicka avklädda bilder mot sin vilja, och för både killar och tjejer ökade detta med åldern. I åk 8 hade nio procent av tjejerna tvingats att skicka avklädda bilder, vilket ökade till 15 procent på gy åk 2. Motsvarande siffror bland killarna var två procent i åk 8, vilket fördubblades i gy åk 2 där fyra procent av killarna svarade att de tvingats skicka avklädda bilder mot sin vilja.

Figur 5. Andelen (%) elever som angett att de blivit kontaktade på sociala medier/spel i sexuellt syfte mot sin vilja, att de tagit emot avklädda bilder mot sin vilja och att de blivit tvingade att skicka avklädda bilder mot sin vilja fördelat på årskurs och kön. Redovisade svaret visar de elever som svarat Ja, en gång, Ja, några gånger och Ja, många gånger.

Våld i ungas parrelationer

Definition

Våld i nära relationer förekommer i alla åldrar oavsett samhällsklass, sexuell läggning och könsidentitet. Våld i ungas nära relationer skiljer sig inte avsevärt från våld i nära relationer bland vuxna. Processerna och formerna av våld samt konsekvenserna av det är i likhet med det partnervåld vuxna blir utsatta för. Livsvillkoren för en ung person ser dock annorlunda ut än för en vuxen vilket kan påverka utsattheten.

Ungdomar blir ofta utsatta i sin första kärleksrelation vilket framåt kan påverka hur de identifierar vad som är ett våldsamt beteende i en relation. Våldet utövas ofta på platser där vuxna finns som i skolan eller i föräldrahemmet. Den utsatta kan därför tvingas möta sin förövare varje dag.¹⁶ Gällande våld i nära relation, bland både unga och vuxna, är det vanligt att bli utsatt för flera former av våld. Det kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt, ekonomiskt, latent och digitalt våld.¹⁷

Svenska undersökningar

Våld i ungas nära parrelationer är ett område där det i stor utsträckning saknas svensk forskning. Under senare delen av 2010-talet genomfördes den första större svenska studien i syfte att undersöka våld i ungas relationer. Studien visade att 60 procent av ungdomar mellan 15–19 år hade erfarenhet av våld i parrelationer. Psykiskt våld av en partner på nätet var vanligast (50 %), därefter direkt psykiskt våld (40 %), sexuellt våld (29 %) och fysiskt våld (17 %) av partner. Studien visade även tydliga könsskillnader där tjejer generellt är mer utsatta än killar, framför allt när det gäller sexuellt våld.¹⁸

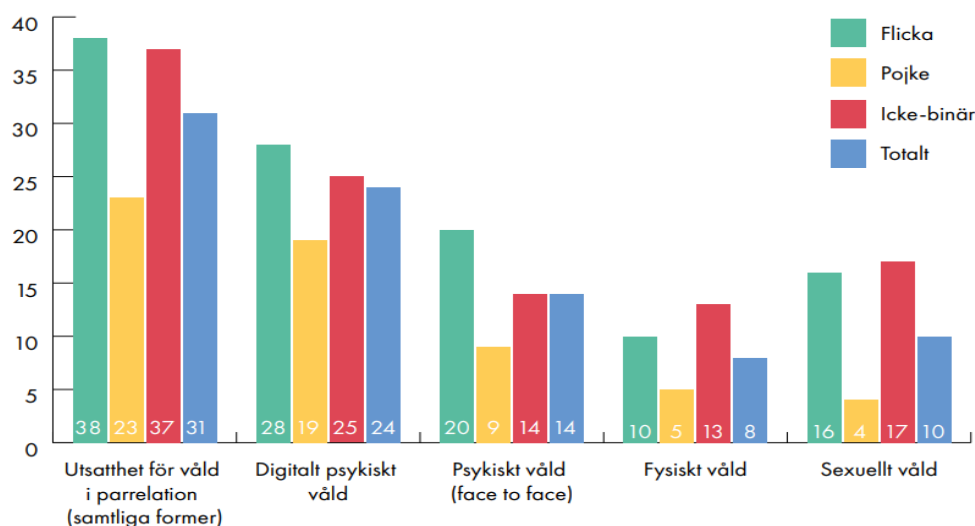
¹⁶ Karlsson & Westfelt, 2021, [Våld i ungas parrelationer](#) s. 29, Brottsförebyggande rådet; Jernbro & Landberg, 2024, [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck](#) s. 7, Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten

¹⁷ [Region Kronobergs dokument med definitioner av våldsutsatthet](#)

¹⁸ Korkmaz, Øverlien & Lagerlöf, 2022, [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck](#) s. 6, Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten

Stiftelsen Allmänna barnhuset och Jämställdhetsmyndigheten har i sin fördjupningsrapport ”Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck”¹⁹ beskrivit bland annat i vilken utsträckning ungdomar upplevt våld i parrelation. Enligt rapporten har 31 procent av de ungdomar som varit i en relation någon gång varit utsatta för någon form av våld i nära relation. Den vanligaste formen av utsatthet var digitalt psykiskt våld där nästan var fjärde ungdom blivit utsatt (24 %). Psykiskt våld (face to face) var näst mest förekommande (14 %). Flickor är i större utsträckning utsatta för båda former av psykiskt våld än någon annan grupp. Runt var tionde ungdom har hade blivit utsatta för fysiskt våld (8 %) och/eller sexuellt våld (10 %).

Figur 6. Andel (%), totalt 2 711 elever i årskurs 9. Statistik från ”Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck” där utsatthet för olika former av våld i parrelationer fördelat på kön redovisas.

¹⁹ Jernbro & Landberg, 2024, [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck](#), Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten

Resultat från barn- och unga enkäten i länet

Eleverna fick svara på frågor om utsatthet av partnervåld. De handlade om de blivit fysiskt illa behandlade av en pojk-/flickvän, exempelvis blivit slagna eller fått en örfil samt om de blivit tvingade till en sexuell handling mot sin vilja av pojk-/flickvän.

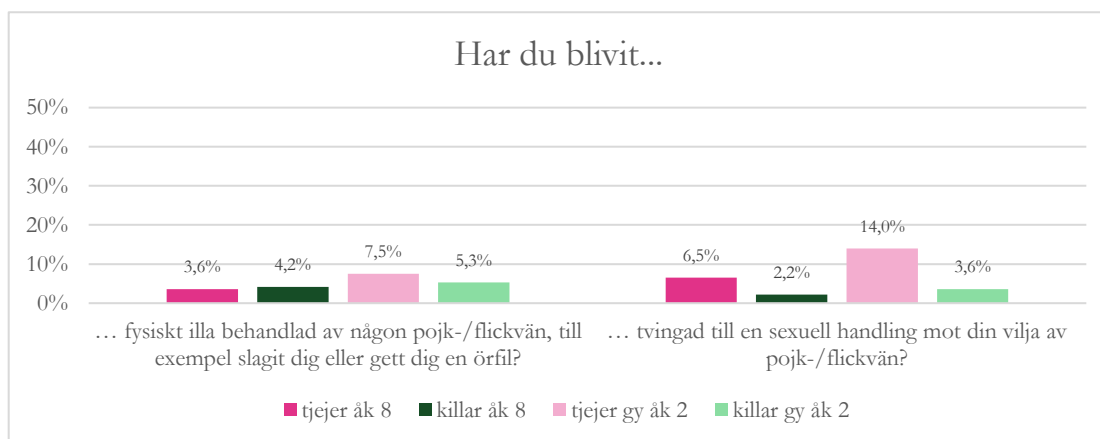
Fysisk illa behandlad av pojk-/flickvän

Resultatet visar att bland tjejerna har knappt fyra procent i åk 8 blivit fysiskt illa behandlad av pojk-/flickvän, exempel fått en örfil eller slag. Detta ökar till runt åtta procent av tjejerorna i gy åk 2. Bland killarna var det drygt fyra procent i åk 8 som blivit fysiskt illa behandlad av pojk-/flickvän, vilket ökade till drygt fem procent i gy åk 2.

Tvingade till sexuell handling av pojk-/flickvän

I åk 8 var det mer än tre gånger vanligare att tjejer (7 %) i jämförelse med killar (2 %) tvingats till sexuell handling mot sin vilja av sin partner. Skillnaden ökade i gy åk 2 där det var mer än tre gånger så vanligt att tjejer (14 %) jämfört med killar (4 %) varit utsatta för tvång till sexuell handling mot sin vilja av pojk-/flickvän. För både killar och tjejer fördubblades andelen som tvingades till sexuell handling av sin partner mellan åk 8 och gy åk 2.

Figur 7. Andelen (%) elever som angett att de är varit utsatta för fysiskt våld av pojk-/flickvän och blivit tvingade till en sexuell handling mot sin vilja av pojk-/flickvän fördelat på årskurs/kön. Redovisade svaret visar de elever som svarat Ja, en gång/några/många gånger.

Reflektioner om elevernas utsatthet för våld och sexuella övergrepp

Eleverna i länet har genom sina svar visat på en utsatthet för både fysiskt våld, sexuell utsatthet samt våld i ungas parrelationer, samt att det drabbar både tjejer och killar på högstadiet och gymnasiet.

Upplevelser av våld

- Det är vanligare att elever har upplevt våld från jämnåringar, antingen som offer eller förövare, än att ha upplevt våld i hemmet eller från vuxna.
- Mer än var tredje kille och nästan var fjärde tjej i åk 8 själva har varit våldsam, med något lägre andel i gymnasiet.
- Mellan 16–36 procent av eleverna rapporterar att de själva varit våldsamma eller blivit fysiskt illa behandlade av en jämnåring. Killar är oftare både förövare och offer för våld bland jämnåringar.
- Samtidigt är det värt att notera att runt var tionde elev har blivit utsatt för fysiskt våld av vuxen och att mellan fem och tio procent av eleverna har bevittnat våld i hemmet.
- Tjejer är mer benägna att ha sett våld i familjen, medan killar är mer benägna att ha blivit utsatta för våld av vuxna.

Trots olika fokus pekar rapporten från Kronobergs län tillsammans med nationella rapporter på att: fysisk våldsutsatthet är ett utbrett problem bland barn och unga och en ökad utsatthet vad gäller vissa former av fysiskt våld bland barn.

Upplevelser av sexuell utsatthet

- Resultatet visar att sexuell utsatthet bland elever är relativt vanligt bland både tjejer och killar.
- Däremot visar elevernas svar genomgående att tjejers sexuella utsatthet är betydligt högre än killars inom alla områden, ibland mer än dubbelt så hög.

- Bland tjejer i gy åk 2 är det mer än tre gånger så vanligt, jämfört med killar att ha blivit utsatt för sexuell beröring mot sin vilja
- Det är vanligare att tjejer tvingas ta på någon annan i sexuellt syfte än för killarna.
- Tjejer får mer än dubbelt så ofta jämfört med killarna ta emot avklädda bilder mot sin vilja, och det ökar markant för tjejerna i gy åk 2.
- Var femte tjej i åk 8 och var tredje tjej i gy åk 2 har blivit kontaktad på sociala medier/spel i sexuellt syfte mot sin vilja, att jämföra med runt var tionde kille i båda årskurserna.
- Det är nästan fyra gånger så vanligt att flickor svarar att de tvingas att skicka avklädda bilder mot sin vilja jämfört med killarna.
- Utsattheten ökar med åldern, och då mer för tjejer än för killar.

Resultatet från enkätundersökningen i Kronobergs län visar samma mönster som nationella rapporter visat: tjejer är mer utsatta för sexuella övergrepp och trakasserier än killar och att utsattheten ökar med åldern.

Våld i parrelation

Det är svårt att utifrån enkätsvaren avgöra hur stort problem utsatthet i parrelationer faktiskt är, eftersom vi inte vet om ungdomar som svarar ”nej” har haft en parrelation eller inte. Antag att endast hälften av ungdomarna har haft en parrelation, då blir de svar som visar på utsattheten genast betydligt allvarligare eftersom det blir en större andel av elever med erfarenheter av parrelation. Resultatet måste istället analyseras utifrån att utsattheten förekommer i båda årskurserna och bland både killar och tjejer.

Resultaten från barn- och unga enkäten i länet visar att våld i ungas parrelationer är ett allvarligt problem som påverkar både tjejer och killar, men med tydliga könsskillnader.

- För killar är det betydligt vanligare att ha blivit fysiskt illa behandlade av sin partner, exempelvis blivit slagna eller fått en örfil, än att de blivit tvingade till en sexuell handling mot sin vilja av sin partner.

- Det är tre gånger så vanligt att tjejer svarar att de blivit tvingad till en sexuell handling mot sin vilja av pojk-/flickvän, jämfört med killarna.
- Resultatet visar även att det för tjejer är nästan dubbelt så vanligt att de har blivit tvingade till en sexuell handling mot sin vilja av pojk-/flickvän jämfört med att ha blivit fysiskt illa behandlade av en pojk-/flickvän, exempelvis blivit slagna eller fått en örfil.

Enkätresultatet från länet speglar samma tendenser som tidigare nationella rapporter: En tydlig ökning av fysiskt våld och sexuellt tvång i parrelation. Det framgår även att tjejer är mer utsatta än killar. Könsskillnaden är särskilt märkbar vad gäller tvång till sexuella handlingar.

Förbättringsförslag till nästa enkät

Följande förbättringsförslag kan beaktas vid nästa enkättillfälle:

- På grund av de tidsramar som funnits för att sammanställa rapporten har inte alla relevanta perspektiv kunnat komma med. Ett förslag är att inför nästa rapport se över möjligheter att även belysa utsatthet utifrån könsidentitet, sexuell läggning och funktionsnedsättning.
- Fundera på hur frågorna är formulerade. Här finns en inbyggd intressekonflikt:
 - Å ena sidan; tänk på att inte ändra frågorna för mycket. Ju mer identiska frågor är över tid, desto bättre förutsättningar att följa resultat mellan åren.
 - Å andra sidan kan det även vara relevant att justera frågorna så att de blir mer harmoniserade med de som ställs på nationell nivå för att på så sätt möjliggöra en jämförelse mellan resultatet i länet med det på övergripande nationell nivå och i jämförbara forskningsstudier.
- Överväg att komplettera frågan kring om eleverna haft någon pojk-/flickvän med ett svarsalternativ som ger dem en möjlighet att svara att de inte haft någon parrelation. På så sätt kan de som svarat ”nej” på frågan om de utsatts för våld i sin parrelation nyanseras eftersom endast de som faktiskt haft en parrelation finns med i analysen.
- I enkäten finns frågor kring fysiskt och sexuellt våld i parrelation. Svenska undersökningar visar att det psykiska våldet i parrelation är det mest utbredda. Det hade varit intressant om frågor kring det finns med i regionens enkät.
- En annan fråga som hade kunnat kompletteras är den om eleven blivit fysiskt illa behandlad av någon vuxen. Om eleven svarar ja kan en följdfråga vara att eleven får ange vilken relation eleven har till den vuxne t.ex. förälder, släkting eller skolpersonal.
- Det hade även varit intressant att veta var våldet mellan barn och unga sker. På frågan om eleven blivit fysiskt illa behandlad av jämnårig hade en följdfråga kunnat vara att eleven får ange var våldet skett t.ex. i skolan, i hemmet eller på fritidsgården.

Avslutande reflektioner

Det är en mänsklig rättighet att skyddas från alla former av våld och det är vuxnas ansvar att se till att barn inte utsätts samt att agera när vi misstänker att barn far illa. Det kräver dels att barn och unga har kunskap och förmåga att identifiera våldsutsatthet i olika former, samt att de vet hur de kan få hjälp och stöd av vuxna runt dem. Det är även viktigt att involvera barn och unga i det förebyggande arbetet.

Majoriteten av barnen i Kronoberg svarar att de inte är utsatta för våld, det är något att lyfta fram och värna om. Samtidigt finns det allt för många barn i länet som genom sina svar berättat om sin utsatthet, som behöver stöd och skydd. Det finns ofta ett mörkertal när det kommer till våldsutsatthet. Resultatet från anonyma enkäter är ett sätt att få en övergripande bild av hur läget ser ut gällande våldsutsatthet bland barn och unga. Det är dock avhängigt av om ungdomarna känt tillit att berätta om sin utsatthet, samt att de i en sådan situation kan förstå att det är olika former av just våldsutsatthet de utsätts för. Våldsutsatthet är ofta förknippat med skuld och skam vilket gör att det kan finnas barn som inte svarar att de varit utsatta.

Resultatet från denna rapport kan förhoppningsvis bidra till att vuxna som möter barn och unga får insikt i hur vanligt förekommande olika typer av våld är. Vi behöver alla hjälpas åt att upptäcka de som behöver stöd. Vara nyfikna och engagerade. Ställa frågor och ta oss tid att lyssna.

Att växa upp utan våld under barndomen är en mänsklig rättighet. Det kräver dels att barn och unga har kunskap och förmåga att identifiera våldsutsatthet i olika former, samt att de vet hur de kan få hjälp och stöd av vuxna runt dem. Det är även viktigt att involvera barn och unga i det förebyggande arbetet.

Ungdomarna har berättat om sin utsatthet – vad gör vi med den kunskapen?